

SADRŽAJ

UVOD

ULAGANJA U PROCES REPRODUKCIJE1

1. ULAGANJA VRIJEDNOSTI U OBLIKU TROŠENJA ELEMENTATA PROIZVODNJE 2

2. ULAGANJA VRIJEDNOSTI U OBLIKU ANGAŽOVANJA SREDSTAVA U REPRODUKCIJI 5

2.1. Pojam angažovanja 5

2.2. Vremenski aspekt angažovanja..... 8

3. TROŠENJE I ANGAŽOVANJE KAO ELEMENTI UŁAZA MEZOEKONOMSKOG SISTEMA..... 12

I dio

TROŠENJE KAO OBLIK ULAGANJA I NJEHOVA KLASIFIKACIJA

Glava I

IZRAĐAVANJE TROŠENJA KAO OBLIKA ULAGANJA17

1. NATURALNO IZRAĐAVANJE TROŠENJA..... 17

1.1. Utrošci materijala..... 18

1.1.1. Utrošci osnovnog materijala..... 18

1.1.2. Utrošci pomoćnog materijala 21

1.1.3. Utrošci režijskog materijala..... 22

1.2. Utrošci sredstava za rad..... 23

1.3. Utrošci radne snage..... 26

1.4. Uslovljenost utroškaka elemenata proizvodnje 30

2. FINANSIJSKO IZRAĐAVANJE TROŠENJA..... 32

2.1. Novčani multiplikatori utroškaka 32

2.2. Cijene sredstava za proizvodnju	32
2.3. Zarade za izvršeni rad	35
3. UTICAJ TROŠKOVA NA EKONOMSKU EFIKASNOST PREDUZEĆA	37
3.1. Struktura vrijednosti proizvodnje	37
3.2. Odnos cijene koštanja i cijene proizvodnje.....	40

Glava II

KLASIFIKACIJA TROŠKOVA	45
1. PODJELA PREMA ELEMENTIMA PROIZVODNJE	45
1.1. Troškovi materijala	46
1.2. Troškovi sredstava za rad.....	48
1.3. Troškovi radne snage	51
2. PODJELA PREMA MJESTIMA NASTANKA	53
3. PODJELA TROŠKOVA PREMA VEZANOSTI ZA NOSIOCE.....	55
4. PODJELA PREMA NAČINU OBRAČUNA PO NOSIOCIMA	57
5. PODJELA PREMA USLOVLJENOSTI PROIZVODNJOM I NJENOM PRIPREMOM	60

II dio

PONAŠANJE TROŠKOVA U FUNKCIJI PROIZVODNOG KAPACITETA I NJEGOVOG KORIŠĆENJA

Glava III

USPOSTAVLJANJE I KORIŠĆENJE

PROIZVODNOG KAPACITETA67

1. DEFINISANJE I KLASIFIKOVANJE PROIZVODNIH
KAPACITETA 69
2. EKONOMSKI ASPEKTI IZBORA VELIČINE
KAPACITETA 74
3. ORGANIZACIONA STRUKTURA KORIŠĆENJA
KAPACITETA 76

Glava IV

TROŠKOVI U FUNKCIJI KAPACITETA I

OBIMA PROIZVODNJE81

1. FIKSNI I VARIJABILNI TROŠKOVI 81
2. REAGOVANJE TROŠKOVA NA DINAMIKU OBIMA
PROIZVODNJE..... 85
3. REAGIBILNOST PO VRSTAMA TROŠKOVA 87
 - 3.1. Stepen reagibilnosti fiksnih troškova 87
 - 3.2. Stepen reagibilnosti proporcionalnih troškova 90
 - 3.3. Stepen reagibilnosti relativno fiksnih troškova 91

Glava V

FIKSNİ TROŠKOVI93

1. ZAKONITOSTI U PONAŠANJU FIKSNIH TROŠKOVA
U FUNKCIJI KORIŠĆENJA KAPACITETA 93
2. FIKSNİ TROŠKOVI U FUNKCIJI RAZVOJA
MEZOEKONOMSKOG SISTEMA..... 95
3. OBJEKTIVNA I SUBJEKTIVNA KOMPONENTA
FIKSNİH TROŠKOVA 100
4. UPRAVLJANJE PONAŠANJEM FIKSNIH TROŠKOVA 104

Glava VI

VARIJABILNI TROŠKOVI..... 107

1. PROPORCIONALNI TROŠKOVI..... 107
 - 1.1. Zakonitosti u ponašanju proporcionalnih troškova u
funkciji korišćenja kapaciteta 107
 - 1.2. Proporcionalni troškovi u funkciji razvoja
mezoekonomskog sistema 111
 - 1.3. Upravljanje ponašanjem proporcionalnih troškova 113
2. RELATIVNO FIKSNİ TROŠKOVI 117
 - 2.1. Zakonitosti u ponašanju 117
 - 2.2. Objektivna i subjektivna komponenta relativno fiksnih
troškova 123
 - 2.3. Upravljanje ponašanjem relativno fiksnih troškova..... 127

Glava VII

PONAŠANJE UKUPNIH TROŠKOVA U FUNKCIJI DINAMIKE OBIMA PROIZVODNJE ... 131

1. PONAŠANJE UKUPNIH TROŠKOVA U FUNKCIJI
NJIHOVE KVANTITATIVNE STRUKTURE..... 131
2. SPECIFIČNOSTI PONAŠANJA U DINAMICI
PROIZVODNJE 135

2.1. Degresija troškova	136
2.2. Progresija troškova	140
2.3. Remanentnost troškova	143
3. RAZVOJNI TOK TROŠKOVA I ZONE KORIŠĆENJA KAPACITETA	144
3.1. Zona degresije	145
3.2. Zona progresije	148
3.3. Zona optimalnosti	149
4. GRANIČNI TROŠKOVI	150
4.1. Pojava graničnih troškova u funkciji dinamike korišćenja kapaciteta	151
4.2. Granični troškovi i poslovna politika	153

III dio

METODOLOŠKI ASPEKTI TROŠKOVA

Glava VIII

IZRAČUNAVANJE PRAGA EKONOMIČNOSTI ... 159

1. POJAMI I ZNAČAJ PRAGA EKONOMIČNOSTI	159
2. UTVRĐIVANJE PRAGA EKONOMIČNOSTI	162
3. PRIMJENA PRAGA EKONOMIČNOSTI U POSLOVNOJ POLITICI	166

Glava IX

METODE UTVRĐIVANJA FIKSNE KOMPONENTE TROŠKOVA 169

1. METODOLOGIJA RAŠČLANJIVANJA UKUPNIH TROŠKOVA	170

2. METODE UTVRĐIVANJA FIKSNE KOMPONENTE U UKUPNIM TROŠKOVIMA	173

Glava X

METODE IZRAČUNAVANJA CIJENE

KOŠTANJA.....	177

1. METODOLOŠKI PROBLEM PRENOŠENJA TROŠKOVA NA NOSIOCE.....	177

2. OSNOVNE KALKULATIVNE METODE	179

2.1. Divizionna kalkulacija.....	180

2.2. Kalkulacija pomoću ekvivalentnih brojeva	181

2.3. Kalkulacija kuplovanih proizvoda.....	184

2.4. Dodatna kalkulacija	186

2.5. Metoda direct costing	189

2.6. Kombinovanje kalkulativnih metoda	190

3. KALKULACIJE PREMA VREMENU NJIHOVE IZRADE ..	191

3.1. Planska kalkulacija cijene koštanja.....	192

3.2. Stvarna kalkulacija cijene koštanja.....	195

POPIS SLIKA	197

OBJA[NJENJE UPOTREBLJENIH SIMBOLA U OBRASCIMA I SLIKAMA	201

PRINCIPI IZBORA I UPOTREBE SIMBOLA	205

LITERATURA.....	207